

АВТОРИ

АНДРИАНА АНДРЕЕВА І ДИАНА ДИМИТРОВА
ЛИЛЯНА САВОВА І ВЕНЕТА ИВАНОВА

МЕДИАЦИЯТА ВЪВ ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ КРАТЪК НАРЪЧНИК

2021 Г.

ИЗДАТЕЛСТВО „НАУКА И ИКОНОМИКА“
ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ — ВАРНА

НАРЪЧНИКЪТ Е ОТПЕЧАТАН ВЪВ ВРЪЗКА С ОСЪЩЕСТВЯВАНЕТО НА МЛАДЕЖКА ИНИЦИАТИВА "НА ФОКУС: МЕДИАЦИЯТА ВЪВ ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ – НОВАТА КУЛТУРА НА КОМУНИКАЦИЯ В 2021 Г." В ПАРТНЬОРСТВО ОТ УНИВЕРСИТЕТСКИ ЦЕНТЪР ПО МЕДИАЦИЯ ПРИ ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА И ДИРЕКЦИЯ „ОБРАЗОВАНИЕ И МЛАДЕЖКИ ДЕЙНОСТИ“ ПРИ ОБЩИНА ВАРНА.

ТАЗИ КНИГА ИЛИ ЧАСТИ ОТ НЕЯ НЕ МОГАТ ДА БЪДАТ РАЗМНОЖАВАНИ, РАЗПРОСТРАНЯВАНИ ПО ЕЛЕКТРОНЕН ПЪТ И КОПИРАНИ БЕЗ ПИСМЕНОТО РАЗРЕШЕНИЕ НА ИЗДАТЕЛЯ

© АНДРИЯНА ЙОВЧЕВА АНДРЕЕВА, ДИАНА РУМЕНОВА ДИМИТРОВА, ЛИЛЯНА ЖИВКОВА САВОВА, ВЕНЕТА ДИЯНОВА ИВАНОВА, АВТОРИ, 2021

ДОЦ. Д-Р ГАЛИНА ЙОЛОВА – РЕЦЕНЗЕНТ

© ИЗДАТЕЛСТВО „НАУКА И ИКОНОМИКА“, ВАРНА, 2021 Г.

ISBN 978-954-21-1094-1

СЪДЪРЖАНИЕ:

---

3 ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

---

4 УВОД АВТОР: ДОЦ Д-Р АНДРИЯНА АНДРЕЕВА

---

5 НОРМАТИВНА УРЕДБА НА МЕДИАЦИЯТА АВТОР: ГЛ. АС. Д-Р ДИАНА ДИМИТРОВА

---

13 ПРИНЦИПИ НА МЕДИАЦИЯТА АВТОР: ЛИЛЯНА САВОВА

---

20 КАК ПОМАГА МЕДИАТОРЪТ АВТОР: ВЕНЕТА ИВАНОВА

---

26 ПРИЛОЖЕНИЕ НА МЕДИАЦИЯТА В УНИВЕРСИТЕТА АВТОР: ДОЦ Д-Р АНДРИЯНА АНДРЕЕВА

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ:

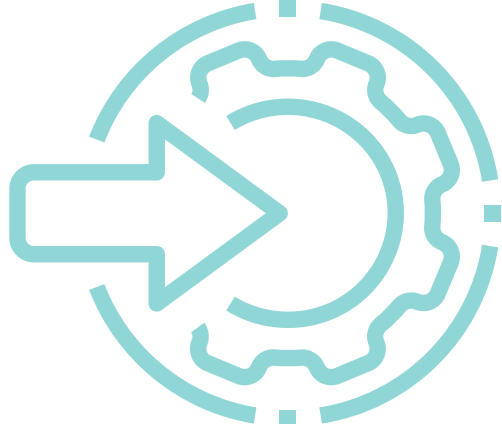
ЗВО - ЗАКОН ЗА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ

ЗМ - ЗАКОН ЗА МЕДИАЦИЯТА

ОКС - ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН

ОНС - ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН

УЦМ - УНИВЕРСИТЕТСКИ ЦЕНТЪР ПО МЕДИАЦИЯ

УВОД

МЕДИАЦИЯТА ВЪВ ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ КРАТЪК НАРЪЧНИК Е ПЪРВОТО ПО РОДА СИ ПОСОБИЕ ИЗДАВАНО В БЪЛГАРИЯ. МАТЕРИАЛИТЕ В НЕГО СА ПЛОД НА СЪВМЕСТНАТА РАБОТА НА ЕКСПЕРТИ МЕДИАТОРИ ОТ “УНИВЕРСИТЕТСКИ ЦЕНТЪР ПО МЕДИАЦИЯ” ПРИ ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА И ИНСТИТУТ „ИТЕРА“.

НАРЪЧНИКЪТ Е ПРЕДНАЗНАЧЕН ЗА СТУДЕНТИ ОТ БЪЛГАРСКИТЕ ВИСШИ УЧИЛИЩА, КАНДИДАТ СТУДЕНТИ, ЧЛЕНОВЕ НА АКАДЕМИЧНИЯ СЪСТАВ И АДМИНИСТРАТИВЕН ПЕРСОНАЛ В УНИВЕРСИТЕТИ. ТОЙ МОЖЕ УСПЕШНО ДА СЕ ПОЛЗВА ОТ УЧЕНИЦИ И УЧИТЕЛИ ПРЕДВИД СХОДСТВАТА НА МЕДИАЦИЯТА В ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СФЕРА И СЛЕД СЪОБРАЗЯВАНЕ НА СПЕЦИФИКИТЕ В ОБРАЗОВАТЕЛНОТО НИВО.

ЦЕЛТА НА МАТЕРИАЛА Е ДА ПРЕДСТАВИ НА АУДИТОРИЯТА ОСНОВНИ МОМЕНТИ ОТ ПРИЛОЖЕНИЕТО НА МЕДИАЦИЯТА В СФЕРАТА НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ, ДА ДАДЕ НУЖНИТЕ ПОЗНАНИЯ ЗА ПРИЛОЖИМАТА НОРМАТИВНА УРЕДБА, ПРИНЦИПИТЕ НА МЕДИАЦИЯТА, ДЕЙНОСТТА НА МЕДИАТОРА И СПЕЦИФИКИТЕ НА МЕДИАЦИЯТА В УНИВЕРСИТЕТА.

В СТРУКТУРНО ОТНОШЕНИЕ НАРЪЧНИКЪТ ВКЛЮЧВА ЧЕТИРИ ГЛАВИ, КОИТО СА ИЛЮСТРОВАНИ ПО НАЧИН ОНАГЛЕДЯВАЩ ИЗЛОЖЕНАТА МАТЕРИЯ И ПОЗВОЛЯВАЩ НЕЙНОТО ПО-ДОСТЪПНО ВЪЗПРИЕМАНЕ. СТРЕМЕЖЪТ НА АВТОРИТЕ Е ДА СЕ ДАДЕ БАЗИСНА ИНФОРМАЦИЯ, КОЯТО ДА ПОДПОМОГНЕ НАВЛИЗАНЕТО И ЕФЕКТИВНОТО ПРИЛОЖЕНИЕ НА МЕДИАЦИЯТА В СФЕРАТА НА БЪЛГАРСКОТО ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ. НАРЪЧНИКЪТ НЕ ПРЕТЕНДИРА ЗА ИЗЧЕРПАТЕЛНОСТ НА ПРОБЛЕМАТИКАТА, ПРЕДВИД КРАТКИЯ ОБЕМ.

МАТЕРИАЛЪТ Е СЪОБРАЗЕН С ДЕЙСТВАЩОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО КЪМ СЕПТЕМВРИ 2021 Г.

ОТДЕЛНИТЕ ЧАСТИ СА НАПИСАНИ ОТ:

1. ДОЦ. Д-Р АНДРИЯНА АНДРЕЕВА - УВОД, ГЛАВА ЧЕТВЪРТА
2. ГЛ. АС. Д-Р ДИАНА ДИМИТРОВА - ГЛАВА ПЪРВА
3. ЛИЛЯНА ЖИВКОВА САВОВА - ГЛАВА ВТОРА
4. ВЕНЕТА ДИЯНОВА ИВАНОВА - ГЛАВА ТРЕТА

ГРАД ВАРНА,
СЕПТЕМВРИ, 2021 ГОДИНА

ДОЦ. Д-Р АНДРИЯНА АНДРЕЕВА

АНДРИЯНА АНДРЕЕВА Е ЮРИСТ, ДОЦЕНТ В КАТЕДРА „ПРАВНИ НАУКИ“ ПРИ ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА И МЕДИАТОР.

ВПИСАН МЕДИАТОР В ЕДИННИЯ РЕГИСТЪР КЪМ МИНИСТЪРА НА ПРАВОСЪДИЕТО И ДЕЙСТВАЩ КЪМ ЦЕНТЪРА ПО МЕДИАЦИЯ КЪМ ИНСТИТУТ “ИТЕРА”.

РЪКОВОДИТЕЛ НА КАТЕДРА „ПРАВНИ НАУКИ“, ДИРЕКТОР НА ЦЕНТЪР МАГИСТЪРСКО ОБУЧЕНИЕ В ИУ – ВАРНА И РЪКОВОДИТЕЛ НА УНИВЕРСИТЕТСКИ ЦЕНТЪР ПО МЕДИАЦИЯ (ПЪРВИЯТ В СТРАНАТА, СЪЗДАДЕН С РЕШЕНИЕ НА АС НА ИУ-ВАРНА ПРЕЗ 2020 Г.)

ДОЦЕНТ, ДОКТОР ПО ПРАВО С НАУЧНИ ИНТЕРЕСИ В ОБЛАСТТА НА ТРУДОВОТО ПРАВО И ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ.

МЕДИАТОРСКАТА ѝ ПРАКТИКА Е В СФЕРАТА НА МЕДИАЦИЯТА ВЪВ ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ И МЕДИАЦИЯТА ПРИ ТРУДОВОПРАВНИ СПОРОВЕ.

АВТОР Е НА НАД 100 НАУЧНИ ТРУДА, СРЕД КОИТО МОНОГРАФИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ В ОБЛАСТТА НА ТРУДОВОТО ПРАВО, СТАТИИ В НАЦИОНАЛНИ И МЕЖДУНАРОДНИ ЮРИДИЧЕСКИ И ИКОНОМИЧЕСКИ СПИСАНИЯ, ДОКЛАДИ ОТ МЕЖДУНАРОДНИ И НАЦИОНАЛНИ КОНФЕРЕНЦИИ.

ЛИЛЯНА САВОВА

ЛИЛЯНА САВОВА Е ЮРИСТ, ОБУЧИТЕЛ ПО МЕДИАЦИЯ И МЕДИАТОР.

УЧРЕДИТЕЛ НА ИНСТИТУТ „ИТЕРА“ И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС ОТ СЪЗДАВАНЕТО МУ. УЧРЕДИТЕЛ И ПРЕДСЕДАТЕЛ Е НА КАМАРАТА НА МЕДИАТОРИТЕ В БЪЛГАРИЯ.

ИМА МАГИСТЪРСКА СТЕПЕН ПО ПРАВО И МАГИСТЪРСКА СТЕПЕН ПО ЗДРАВЕН МЕНИДЖМЪНТ. КЪМ МОМЕНТА Е ДОКТОРАНТ КЪМ БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ, КЪДЕТО ИЗСЛЕДВА МОДЕЛИТЕ ЗА ВЗИМАНЕ НА РЕШЕНИЯ В УСЛОВИЯ НА КОНФЛИКТ.

ИМА СЛЕДНИТЕ СПЕЦИАЛИЗАЦИИ: МОРСКО ПРАВО; ТЪРГОВСКА МЕДИАЦИЯ; СЕМЕЙНА МЕДИАЦИЯ; МЕДИАЦИЯ В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО;

УЧАСТВА В РАЗРАБОТВАНЕТО НА ПРОЕКТИ И ПИЛОТНОТО ВЪВЕЖДАНЕ НА МЕДИАЦИЯТА В ОБРАЗОВАНИЕТО, ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО, ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР И ДР. ОБЩЕСТВЕНИ СФЕРИ.

ЕДИН ОТ СЪЗДАТЕЛИТЕ НА АКАДЕМИЯ МИРОТВОРЦИ- ИНОВАТИВЕН ПОДХОД ЗА ПИЛОТНОТО ВЪВЕЖДАНЕ НА МЕДИАЦИЯТА В ОБРАЗОВАНИЕТО, КАТО НАЧИН ЗА СПРАВЯНЕ С АГРЕСИЯТА И СЪЗДАВАНЕ НА УМЕНИЯ ЗА ЕФЕКТИВНО ОБЩУВАНЕ СРЕД ДЕЦАТА.

МЕДИАТОРСКАТА ѝ ПРАКТИКА Е В СФЕРАТА НА ТЪРГОВСКАТА МЕДИАЦИЯ (СПОРОВЕ ПО ТЪРГОВСКИ СДЕЛКИ, МЕЖДУ СЪДРУЖНИЦИ И СЪСОБСТВЕНИЦИ, ПО ДОГОВОРИ ЗА СТРОИТЕЛСТВО, ДОГОВОРИ ЗА УСЛУГИ, НАЕМНИ И ВЕЩНИ ОТНОШЕНИЯ, ДРУГИ); СЕМЕЙНАТА МЕДИАЦИЯ; МЕДИАЦИЯТА В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО; КОРПОРАТИВНАТА МЕДИАЦИЯ (МЕДИАЦИЯ В ОРГАНИЗАЦИЯТА);

ОБУЧИТЕЛ В СЕРТИФИЦИРАЩИ И СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ОБУЧЕНИЯ ПО МЕДИАЦИЯ, ПРЕГОВОРИ И РАЗРЕШАВАНЕ НА КОНФЛИКТИ. ИМА НАПРАВЕНИ ПУБЛИКАЦИИ В ОБЛАСТТА НА МЕДИАЦИЯ В ОБРАЗОВАНИЕТО, ТЪРГОВСКАТА МЕДИАЦИЯ И МЕДИАЦИЯ В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО.

ВЕНЕТА ИВАНОВА

ПСИХОЛОГ, ПСИХОТЕРАПЕВТ, ОБУЧИТЕЛ ПО МЕДИАЦИЯ И МЕДИАТОР.

СЕРТИФИЦИРАН ОБУЧИТЕЛ В СЕРТИФИЦИРАЩИ И СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ОБУЧЕНИЯ ПО МЕДИАЦИЯ, ВОДЕНЕ НА ПРЕГОВОРИ И РАЗРЕШАВАНЕ НА КОНФЛИКТИ, ЕФЕКТИВНА КОМУНИКАЦИЯ И ЕМОЦИОНАЛНА ИНТЕЛИГЕНТНОСТ.

ВПИСАН МЕДИАТОР В ЕДИННИЯ РЕГИСТЪР КЪМ МИНИСТЪРА НА ПРАВОСЪДИЕТО ПОД НОМЕР 20140404007.

МЕДИАТОРСКАТА ѝ ПРАКТИКА Е В СФЕРАТА НА СЕМЕЙНАТА МЕДИАЦИЯ, МЕДИАЦИЯТА В ОБРАЗОВАНИЕТО, МЕДИАЦИЯТА В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО И КОРПОРАТИВНАТА МЕДИАЦИЯ.

СЕРТИФИЦИРАН ПСИХОТЕРАПЕВТ, ОБУЧАВАНА В ШКОЛАТА ПО ПОЗИТИВНА ПСИХОТЕРАПИЯ ДППБ, В РАМКИТЕ НА WORLD ASSOCIATION OF POSITIVE PSYCHOTHERAPY- WAPP, ВИСБАДЕН, ГЕРМАНИЯ.

СЕРТИФИЦИРАН ХИПНОТЕРАПЕВТ И АРТ ТЕРАПЕВТ.

ЕДИН ОТ СЪЗДАТЕЛИТЕ НА ИНОВАТИВЕН ПОДХОД ЗА ПИЛОТНОТО ВЪВЕЖДАНЕ НА МЕДИАЦИЯТА В ОБРАЗОВАНИЕТО КАТО НАЧИН ЗА СПРАВЯНЕ С АГРЕСИЯТА И СЪЗДАВАНЕ НА УМЕНИЯ ЗА ЕФЕКТИВНО ОБЩУВАНЕ СРЕД ДЕЦАТА. МЕТОДОЛОГИЯТА НА „АКАДЕМИЯ МИРОТВОРЦИ“ Е РАЗРАБОТЕНА С ОГЛЕД ВЪЗРАСТОВИТЕ ПОТРЕБНОСТИ В ДЕТСКАТА ГРАДИНА, УЧИЛИЩЕ И УНИВЕРСИТЕТА.

РАЗРАБОТВА И УЧАСТВА В МНОЖЕСТВО ПРОЕКТИ, СВЪРЗАНИ С ИНДИВИДУАЛНО И ГРУПОВО КОНСУЛТИРАНЕ И ТЕРАПИЯ НА ДЕЦА И СЕМЕЙСТВА. ЛЕКТОР Е НА РАЗЛИЧНИ ТЕМИ, СВЪРЗАНИ С ДЕТСКОТО РАЗВИТИЕ И РАЗВИВАНЕ НА ЕМОЦИОНАЛНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ ОТ РАННА ДЕТСКА ВЪЗРАСТ.

ГЛ. АС. Д-Р ДИАНА ДИМИТРОВА

ДИАНА ДИМИТРОВА Е ЮРИСТ, ГЛАВЕН АСИСТЕНТ В КАТЕДРА „ПРАВНИ НАУКИ“ ПРИ ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА И МЕДИАТОР.

ВПИСАН МЕДИАТОР В ЕДИННИЯ РЕГИСТЪР КЪМ МИНИСТЪРА НА ПРАВОСЪДИЕТО.

КООРДИНАТОР НА УНИВЕРСИТЕТСКИЯ ЦЕНТЪР ПО МЕДИАЦИЯ (ПЪРВИЯТ В СТРАНАТА, СЪЗДАДЕН С РЕШЕНИЕ НА АС НА ИУ – ВАРНА ПРЕЗ 2020 Г.)

ГЛАВЕН АСИСТЕНТ, ДОКТОР ПО ПРАВО С НАУЧНИ ИНТЕРЕСИ В ОБЛАСТТА НА АДМИНИСТРАТИВНОТО ПРАВО. МЕДИАТОРСКАТА Й ПРАКТИКА Е В СФЕРАТА НА МЕДИАЦИЯТА ВЪВ ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ.

АВТОР Е НА НАД 30 НАУЧНИ ТРУДА, СРЕД КОИТО СТАТИИ В НАЦИОНАЛНИ И МЕЖДУНАРОДНИ ЮРИДИЧЕСКИ И ИКОНОМИЧЕСКИ СПИСАНИЯ, ДОКЛАДИ ОТ МЕЖДУНАРОДНИ И НАЦИОНАЛНИ КОНФЕРЕНЦИИ В ОБЛАСТТА НА АДМИНИСТРАТИВНОТО ПРАВО.

НОРМАТИВНА УРЕДБА НА МЕДИАЦИЈАТА

АВТОР: ДИАНА ДИМИТРОВА

НОРМАТИВНА УРЕДБА НА МЕДИАЦИЯТА

МЕДИАЦИЯТА В БЪЛГАРИЯ Е НОРМАТИВНО РЕГЛАМЕНТИРАНА В НАЦИОНАЛНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО, КАТО ОТ ЗНАЧЕНИЕ Е И ЕВРОПЕЙСКАТА ПРАВНА РАМКА, С КОЯТО СА СЪОБРАЗЕНИ НАЦИОНАЛНИТЕ ИЗТОЧНИЦИ. ЛИПСВА ИЗРИЧНА РЕГЛАМЕНТАЦИЯ НА МЕДИАЦИЯТА ВЪВ ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ, НО ТОВА НЕ Е ПРЕЧКА ЗА ПРИЛОЖЕНИЕТО ѝ КАТО АЛТЕРНАТИВЕН МЕТОД ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА СПОРОВЕ. ПЪРВОНАЧАЛНО ЩЕ БЪДЕ РАЗГЛЕДАНА ЕВРОПЕЙСКАТА ПРАВНА РАМКА И СЛЕД ТОВА НАЦИОНАЛНИТЕ ИЗТОЧНИЦИ ОТ РАЗЛИЧНО ЙЕРАРХИЧНО НИВО /1/ – КАКТО ЗАКОНОВИ ТАКА И ПОДЗАКОНОВИ АКТОВЕ.

ЕВРОПЕЙСКА РАМКА

На европейско ниво е приета Директива 2008/52/ЕО на ЕП и на Съвета от 21 май 2008 г. относно някои аспекти на медиацията по гражданскоправни и търговскоправни въпроси.

Тъй като медиацията, като алтернативен способ за разрешаване на спорове може да предостави възможност за икономично и бързо извънсъдебно разрешаване на спорове, цел на директивата е въвеждане на рамково законодателство, уреждащо ключови аспекти на гражданския процес, осигуряващо една предвидима правна рамка и насърчаващо използването на медиация.

Приложението на директивата е ограничено до презгранични спорове по гражданскоправни и търговскоправни въпроси, но това не следва да ограничи приложението от страните членки и при вътрешни процедури по медиация.

1. Андреева, А. Медиацията в сферата на висшето образование – иновативен модел за комуникация в българските университети. // Сборник с доклади от национална кръгла маса "Медиацията в различните обществени сфери". Варна: Наука и икономика, 2020, с. 7-14.

НОРМАТИВНА УРЕДБА НА МЕДИАЦИЯТА

Директивата дава определение на понятията медиатор и медиация, урежда основни принципи на медиацията, правила, гарантиращи качеството ѝ, правните последици от процеса по отношение на страните и спора като изпълнимост на спогодбата, последиците за давностните срокове.

В чл. 3 от Директивата са дадени някои определения:

- Съгласно чл. 3а – медиация „означава структурирана процедура, независимо от нейното наименование или начина на позоваване, при която две или повече спорещи страни се опитват сами, на доброволни начала, да постигнат споразумение за разрешаване на спора между тях с помощта на медиатор. Тази процедура може да бъде започната от страните, предложена или разпоредена от съд, или предвидена от законодателството на държава членка.“
- чл. 3б – медиатор „означава трето лице, което е помолено да осъществи медиация по ефективен, безпристрастен и компетентен начин, независимо от наименованието или професията на това трето лице в съответната държава членка и от начина, по който третото лице е посочено или от него е поискано да осъществи медиация.“

НОРМАТИВНА УРЕДБА НА МЕДИАЦИЯТА

Регламентацията в Директивата касае основно:

- Гарантиране качеството на медиацията чрез разработване и спазване на доброволни кодекси за поведение от медиаторите и организациите, предоставящи услуги по медиация, както и на други механизми за ефективен контрол на качеството във връзка с предоставянето на услуги по медиация;
- Предвиждане на възможност за насочване към медиация – извън случаите, в които съгласно националното законодателство е предвидена задължителна медиация преди или след започване на съдебното производство, съдът, сезиран с делото, да може, ако е уместно и като отчита всички обстоятелства по делото, да прикани страните да използват медиация за уреждане на спора или да прикани страните да присъстват на информационна среща относно използването на медиацията;
- Изпълняемост на споразумения, постигнати чрез медиация – за осигуряване ефективността от медиацията следва да се гарантира, че на постигнатото в резултат на медиация съдържание на писмено споразумение може да се придаде изпълнителна сила;

НОРМАТИВНА УРЕДБА НА МЕДИАЦИЯТА

- Поверителен характер на медиацията – държавите членки следва да гарантират, че освен ако страните не са договорили друго, нито медиаторите, нито лицата, участващи в провеждането на процедурата по медиация, са длъжни да дават свидетелски показания в хода на граждански и търговски съдебни производства или арбитраж относно информация, произтичаща или свързана с процедура по медиация;
- Последици от медиацията за давностните срокове – с цел да се насърчи използването на медиация от страните държавите членки гарантират, че страните, които избират медиацията в опит да разрешат спор, няма да бъдат възпрепятствани впоследствие да образуват съдебно производство или арбитраж във връзка със същия спор поради изтичането на давностни срокове в хода на процедурата по медиация.

Повечето държави членки, в това число и България, са предприели съответните мерки за транспонирането на директивата. На европейско ниво липсва единна регулация по отношение на обучението на медиаторите. В повечето държави съществува регулация относно обучението за медиатори и изисквания към обучаващите организации. Но създаването на Европейски стандарти относно обучението и уменията на медиаторите би допринесло за повишаване качеството на медиаторите и медиацията.

НОРМАТИВНА УРЕДБА НА МЕДИАЦИЯТА

НАЦИОНАЛНА НОРМАТИВНА РАМКА

ЗАКОН ЗА МЕДИАЦИЯТА В БЪЛГАРИЯ

На законово ниво в Закона за медиацията уредбата включва общи положения, принципи на медиацията, правно положение на медиатора, процедура по медиация и споразумение /2/. В глава първа от закона е посочено приложното поле на медиацията като алтернативен способ за разрешаване на правни и неправни спорове. Дадено е определение за медиацията:

„доброволна и поверителна процедура за извънсъдебно разрешаване на спорове, при която трето лице - медиатор, подпомага спорещите страни да постигнат споразумение“.

В чл. 3 от Закона е определено и в кои случаи е приложима медиацията: граждански, търговски, трудови, семейни и административни спорове, свързани с права на потребители, и други спорове между физически и/или юридически лица, включително и когато са презгранични, както и когато е предвидено в Наказателно-процесуалния кодекс, като от приложното поле са изключени случаите, при които по закон или друг нормативен акт се предвижда друг ред за сключване на споразумение.

В сравнение с директивата националната уредба включва по-широко приложно поле за медиацията.

2. Андреева, А. Приложение на методите на медиацията – от висшето образование до пазара на труда. // Сборник с доклади от национална кръгла маса "Медиацията в различните обществени сфери". Варна: Наука и икономика, 2021, с. 158- 168.

КОЙ МОЖЕ ДА БЪДЕ МЕДИАТОР?

Законът посочва кой може да бъде медиатор – физически лица, които могат да се сдружават с цел осъществяване на дейността. Кой не може да бъде медиатор – лица, осъществяващи функции по правораздаване в системата на съдебната власт.

ИЗИСКВАНИЯТА КЪМ МЕДИАТОРИТЕ СА СЛЕДНИТЕ:

1. ДА Е ДЕЕСПОСОБНО ЛИЦЕ;
2. ДА НЕ Е ОСЪЖДАНО ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ОТ ОБЩ ХАРАКТЕР;
3. ДА Е ЗАВЪРШИЛО УСПЕШНО КУРС НА ОБУЧЕНИЕ ЗА МЕДИАТОР;
4. ДА НЕ Е ЛИШЕНО ОТ ПРАВО ДА УПРАЖНЯВА ПРОФЕСИЯ ИЛИ ДЕЙНОСТ;
5. ДА ИМА РАЗРЕШЕНИЕ ЗА ДЪЛГОСРОЧНО ИЛИ ПОСТОЯННО ПРЕБИВАВАНЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, АКО ЛИЦЕТО Е ЧУЖД ГРАЖДАНИН, ОСВЕН АКО ЛИЦЕТО Е ГРАЖДАНИН НА ДЪРЖАВИТЕ - ЧЛЕНКИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ, НА ДРУГИТЕ ДЪРЖАВИ НА ЕВРОПЕЙСКОТО ИКОНОМИЧЕСКО ПРОСТРАНСТВО И НА ШВЕЙЦАРИЯ;
6. ДА Е ВПИСАНО Е В ЕДИННИЯ РЕГИСТЪР НА МЕДИАТОРИТЕ КЪМ МИНИСТЪРА НА ПРАВОСЪДИЕТО.

Не се изисква лицето да има определено образование, а да е завършило успешно курс за обучение на медиатор от организация, одобрена от министъра на правосъдието и обучаваща медиатори в съответствие с изискванията за обучението на медиатори, определени с наредба на министъра на правосъдието.

КАК СТАВА ВПИСВАНЕТО В ЕДИННИЯ РЕГИСТЪР НА МЕДИАТОРИТЕ?

След успешно преминаване на обучение за медиатор съответното лице подава заявление за вписване в Единния регистър на медиаторите, който се създава и поддържа от министъра на правосъдието или определено от него длъжностно лице от състава на министерството. Единният регистър на медиаторите е публичен. Когато лицето – кандидат за медиатор отговаря на нормативните изисквания, министърът на правосъдието или определено от него длъжностно лице от състава на министерството го вписва със заповед в Единния регистър на медиаторите. За вписване в регистъра се събира такса, определена с тарифа, приета от Министерския съвет. Нормативно регламентирани са и правилата за поведение и задълженията и отговорностите на медиатора. Съгласно чл. 9 от Закона медиаторът осъществява дейността си добросъвестно при спазване на закона, добрите нрави и процедурните и етичните правила за поведение на медиатора, определени с наредбата по чл. 8, ал. 4. Медиаторът следва да приема да води процедурата само ако може да гарантира своята независимост, безпристрастност и неутралност. Медиаторът се оттегля от процедурата при възникване на обстоятелства, които биха породили съмнение в неговата независимост, безпристрастност и неутралност. Изрично са посочени и задълженията и отговорностите на медиатора. По време на процедурата медиаторът е длъжен да се съобразява с мнението на всяка от страните по спора.

ОСИГУРЯВАНЕ НА СТАНДАРТИ ЗА ОБУЧЕНИЕТО НА МЕДИАТОРИТЕ

За осигуряване на стандарти за обучението на медиаторите и повишаване качеството на медиаторите и медиацията е приета и **Наредба № 2 от 15.03.2007 г. за условията и реда за одобряване на организациите, които обучават медиатори; за изискванията за обучение на медиатори; за реда за вписване, отписване и заличаване на медиатори от Единния регистър на медиаторите**, в която са заложили както изисквания към обучителните организации, така и минимални изисквания към обучението и начина на изпитване за получаване на сертификат.

ПРИНЦИПИ НА МЕДИАЦИЯТА

АВТОР: ЛИЛЯНА САВОВА

ПРИНЦИПИ НА МЕДИАЦИЯТА

“МЕДИАЦИЯТА Е ДОБРОВОЛНА И ПОВЕРИТЕЛНА ПРОЦЕДУРА ЗА ИЗВЪНСЪДЕБНО РАЗРЕШАВАНЕ НА СПОРОВЕ, ПРИ КОЯТО ТРЕТО ЛИЦЕ – МЕДИАТОР, ПОДПОМАГА СПОРЕЩИТЕ СТРАНИ ДА ПОСТИГНАТ СПОРАЗУМЕНИЕ”

ЧЛ. 2 НА ЗАКОНА ЗА МЕДИАЦИЯТА

Медияцията е един от най-ефективните методи за алтернативно разрешаване на спорове в света. По тази причина среща подкрепата на законодателите в множество държави, включително в България и в Европа. Последните години все повече намира своето приложение в различни обществени сфери.

В рамките на процедурата по медиация, за разлика от съдебния процес, се работи с емоциите на страните.

Допълнителни ползи за използването на медиация са поверителността на процедурата и личното участие на засегнатите от конфликта. И докато в рамките на съдебна процедура това е невъзможно, при медиацията участието на неутралното лице (медиатора) създава необходимата атмосфера, в която могат да бъдат обсъдени конфликтните въпроси.

ПРИНЦИПИ НА МЕДИАЦИЯТА

Недобре управляваните конфликти в областта на образованието могат да доведат до много нежелани последствия, включително и такива, свързани с повишена обществена опасност.

Нежеланите последствия могат да бъдат както за участниците в конфликта, така и за цялата образователна институция, лошо функциониране на дадено звено или цяла структура.

“Предмет на медиация могат да бъдат граждански, търговски, трудови, семейни и административни спорове, свързани с права на потребители, и други спорове между физически и/или юридически лица, включително и когато са презгранични.

(2) Медиация се провежда и в случаите, предвидени в Наказателно-процесуалния кодекс.”

ПРИНЦИПИ НА МЕДИАЦИЯТА

Медиаторът е опитен в насочването на разговора така, че да се намерят допирни точки във вижданията и на двете страни.

Улеснява комуникацията и подпомага преговорите за постигане на взаимноприемливо споразумение.

Най-често медиацията завършва със споразумение.

В над 80% от случаите споразумението се изпълнява доброволно, защото страните сами са го договорили по начин, който смятат, че съответства на интересите им и възможностите за изпълнение.

ПРИНЦИПИ НА МЕДИАЦИЯТА

Принципите са посочени в Закона за медиацията. По-голямата част от тях са международно възприети и присъстват в правната рамка на медиацията в повечето държави по света, които имат такава уредба.

ВЪЗГЛЕД: ПРИНЦИПИТЕ НА МЕДИАЦИЯТА СА
ВЗАИМОСВЪРЗАНИ И СЕ ДОПЪЛВАТ ЕДИН ДРУГ.
НЕ СА ПОДРЕДЕНИ ПО ВАЖНОСТ.

ПРИНЦИПИТЕ СА:

- ДОБРОВОЛНОСТ
- РАВНОПОСТАВЕНОСТ
- НЕУТРАЛНОСТ
- БЕЗПРИСТРАСТНОСТ
- ПОВЕРИТЕЛНОСТ

ПРИНЦИПИ НА МЕДИАЦИЯТА

1

ДОБРОВОЛНОСТ

Чл. 2 от Закона за медиацията

„Медиацията е доброволна и поверителна процедура за извънсъдебно разрешаване на спорове, при която трето лице – медиатор, подпомага спорещите страни да постигнат споразумение.“

Страните участват в процедурата по своя воля и могат по всяко време да се оттеглят. Този принцип дава гаранции, че в случай на прекратяване на процедурата от някоя от страните, това няма да влече последици за нея.

2

РАВНОПОСТАВЕНОСТ

Чл. 5 от Закона за медиацията

„Страните имат равни възможности за участие в процедурата по медиация. Те участват в процедурата по своя воля и могат по всяко време да се оттеглят.“

Равнопоставеността се гарантира чрез осигуряване на равни възможности за участие в процедурата през всички нейни етапи – при срещите с медиатора, в изслушването и обсъжданията, при участието на правни помощници на страните. За спазването на този принцип следи медиаторът. Той е част от ефективното водене на процедурата.

3

НЕУТРАЛНОСТ

Медиаторът не следва да има интерес от начина, по който спорът би бил решен. В случай на съмнение относно неутралността на медиатора, ако той сам не подаде отвод, с право да поиска отвод на медиатора разполага всяка една от страните, участващи в процедурата.

ПРИНЦИПИ НА МЕДИАЦИЯТА

4 БЕЗПРИСТРАСТНОСТ

Медиаторът не може да има пристрастие към някоя от страните, чиито спор управлява. В случай на съмнение относно безпристрастността на медиатора, ако той сам не подаде отвод, с право да поиска отвод на медиатора разполага всяка една от страните, участващи в процедурата.

5 ПОВЕРИТЕЛНОСТ

Поверителността е основен принцип в процедурата по медиация. Тя е и една от най-големите предимства на медиацията.

Чл. 7 от Закона за медиацията

„(1) Разискванията във връзка със спора са поверителни. Участниците в процедурата по медиация са длъжни да пазят в тайна всички обстоятелства, факти и документи, които са им станали известни в хода на процедурата.“

КАК ПОМАГА МЕДИАТОРЪТ

АВТОР: ВЕНЕТА ИВАНОВА

КАК ПОМАГА МЕДИАТОРЪТ?

УМЕНИЯТА НА МЕДИАТОРА СА
УМЕНИЯТА НА СЪВРЕМЕННИЯ ЛИДЕР –
ЕФЕКТИВНА КОМУНИКАЦИЯ, УПРАВЛЕНИЕ
НА КОНФЛИКТИ И СПРАВЯНЕ С ЕМОЦИИ.

**СЕРТИФИЦИРАНИЯТ МЕДИАТОР Е ОБУЧЕН В СПЕЦИАЛИЗИРАНИ МЕДИАТОРСКИ
ТЕХНИКИ И ПОДХОДИ, КАТО ПОМАГА НА СТРАНИТЕ ДА ДОСТИГНАТ ДО ВЗАИМНО
ПРИЕМЛИВО РЕШЕНИЕ НА КОНФЛИКТА МЕЖДУ ТЯХ.**

Медиаторът създава условия за улесняване на комуникацията и снижаване на напрежението между страните, като ги подпомага да се изслушват и да обсъдят ситуацията от различните гледни точки.

Съдейства да определят приоритетите си и да ги подредят по важност или друг важен за тях критерий.

Помага на страните да оценят последиците от конфликта, в случай че той бъде разрешен и в случай, че не се намери решение.

КАК ПОМАГА МЕДИАТОРЪТ?

БАРИЕРИТЕ В КОМУНИКАЦИЯТА СА ЕСТЕСТВЕНО ЯВЛЕНИЕ, КОЕТО НЕМИНУЕМО СЪПЪТСТВА ОБЩУВАНЕТО НА ВСИЧКИ НИ. В ГОЛЯМА СТЕПЕН СА ОБУСЛОВЕНИ ОТ БИОЛОГИЧНИТЕ ФУНКЦИИ НА МОЗЪКА НИ И ОТ СУБЕКТИВНИЯ НИ ЖИЗНЕН ОПИТ – КОНЦЕПТИ, РАЗБИРАНИЯ И ФОРМИРАНИ НАГЛАСИ.

Тайната на успеха на една процедура по медиация се крие в комуникативните умения на медиатора, както и в прилагането на комплекс от медиаторски техники, чрез които умело се преодоляват множество бариери, оказващи въздействие в комуникацията ни. Общуването е комплексен процес, чрез който хората споделят чувства, обменят мисли и идеи, адресират послания към останалите и анализират тези, изпратени към тях. Често в процеса на преработка на информацията се случват различни процеси, които я изменят значително и възникват недоразумения, не рядко завършващи с конфликт.

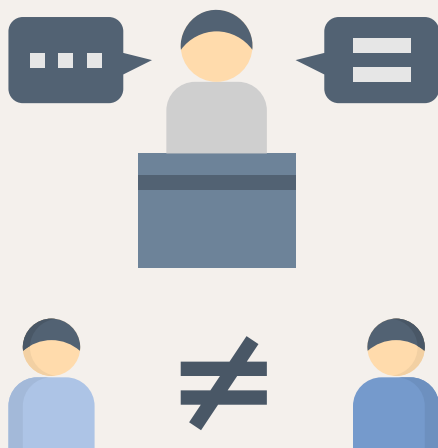
Комуникативните умения включват в себе си различни средства, с помощта на които човек по-ефективно влиза в контакт с другите. Това са уменията, чрез които можем открито и смело да изказваме своите чувства и желания, да обменяме опит, да се споразумяваме и да сме сигурни, че правилно разбираме останалите.

Комуникативните умения включват различни вербални и невербални техники.

ТРИ ВАЖНИ НАСОКИ НА РАБОТА НА МЕДИАТОРА:

Освен определянето на спорните въпроси и проучването на интересите, за медиатора е важно да събира информация и да направлява развитието на процедурата в три основни насоки:

- 1 По отношение на страните – виждания, емоции, нужди, интереси;
- 2 По отношение на спора – факти, спорни въпроси, безспорни въпроси;
- 3 По отношение на комуникацията – обичайна комуникация между страните, отношения между тях, фактори, които подобряват общуването.

УПРАВЛЕНИЕТО НА ТЕЗИ ТРИ ОБЛАСТИ Е НАЙ-ЕФЕКТИВНИЯТ НАЧИН ДА БЪДАТ УДОВЛЕТВОРЕНИ И ТРИТЕ ГРУПИ ОСНОВНИ ИНТЕРЕСИ, С КОИТО СТРАНИТЕ ВЛИЗАТ В МЕДИАЦИЯ: **ПРОЦЕДУРНИ** – ДА ПОЛУЧАТ ЕФЕКТИВНО И ЧЕСТНО СЪДЕЙСТВИЕ ПО ВРЕМЕ НА ПРОЦЕДУРАТА, **ПСИХОЛОГИЧЕСКИ** – ДА ПОЛУЧАТ РАЗБИРАНЕ, И **ПО СЪЩЕСТВО** – ДА ИМ СЕ РАЗРЕШИ СПОРЪТ.

КАКВО НЕ ПРАВИ МЕДИАТОРЪТ?

НЕ ВЗЕМА СТРАНА

Задачата на медиатора е да се фокусира върху ресурса на всяка от страните. В случай че наруши своята безпристрастност, той или страните могат да пожелаят смяна на медиатора.

НЕ ДАВА ГОТОВИ СЪВЕТИ И РЕШЕНИЯ

Задачата му е да се достигне до съзнателното разбиране на реалните мотиви, потребности и желания на всяка от страните и да ги подпомогне сами да преценят какво са готови да направят в името на желания резултат.

Ресурсът и готовността на всеки човек са различни, ето защо няма как медиаторът да предложи готово решение, което друг ще трябва да изпълни.

НЕ ТЪРСИ ВИНА И НЕ ДАВА ОЦЕНКИ

В процедурата по медиация не се търси виновен. Обсъждат се отговорности, причини и емоции, които са довели до дадено поведение, с цел другата страна да получи по-добро разбиране на ситуацията. Медиаторът не оценява личността на участниците, техния характер или постъпки. Той се интересува от причините, довели до случилото се, и от бъдещите взаимоотношения между страните.

КАК СЕ ПРОВЕЖДА МЕДИАЦИЯ В УНИВЕРСИТЕТА?

ЗАЯВКА ЗА МЕДИАЦИЯ

За да се стигне до медиация, студентите могат да се обърнат към координатора на Университетския център по медиация. След разясняване на процедурата ще им бъде дадена възможност да изберат сертифициран екип от медиатори от списъка към центъра и да уговорят време и място за провеждане на първата обща среща.

ПРОВЕЖДАНЕ НА СРЕЩИ

Сесиите могат да бъдат с различна продължителност в зависимост от конфликта, някои могат да продължат няколко дни. Възможно е да се провеждат и отделни (индивидуални) срещи с всеки от участниците, при необходимост – ако напр. една от страните се чувства заплашена и отказва да говори в присъствие на другия или др. Важно е да помним, че процедурата по медиация винаги започва и завършва с обща среща, независимо дали и колко индивидуални срещи са били проведени.

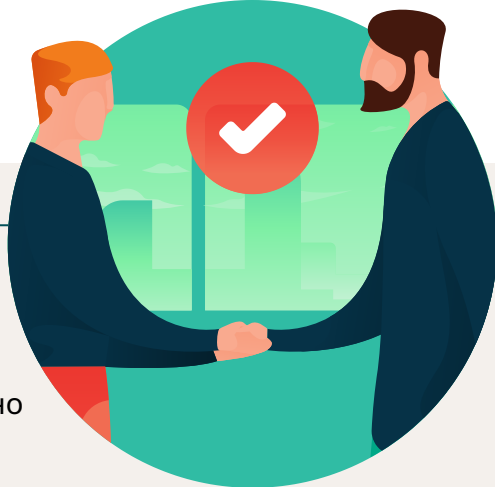

ДОСТИГАНЕ ДО СПОРАЗУМЕНИЕ

Споразумението може да бъде писмено или устно и е изцяло в ръцете на участниците. Но е важно да отбележим, че то не е самоцел и не е на всяка цена! Невъзможността да се достигне до споразумение не влече последици за страните.

ЗАЩО МЕДИАЦИЯТА ПОМАГА?

- Участието в процедурата е изцяло доброволно.
- Всеки участник може да сподели спокойно своите мисли и чувства, без да бъде осъждан.
- Всяка среща е поверителна.
- Всеки има възможност да чуе реалните мотиви на другата страна относно дадено поведение или решение.
- Участниците са активни в намирането на най-подходящите за тях решения при възникналата ситуация.
- Над 80% доброволно изпълнение на споразуменията.

ЦЕЛТА НА МЕДИАЦИЯТА В УНИВЕРСИТЕТА Е ДА ПОМОГНЕ НА ВСЕКИ ОТ СПОРЕЩИТЕ ДА ДОСТИГНЕ ДО ИСТИНСКИЯ ПРОБЛЕМ И ДА ГИ НАСЪРЧИ ДА ОТКРИЯТ ТАКОВА РЕШЕНИЕ, КОЕТО НЕ Е ЗА СМЕТКА НА ДРУГИЯ – БЕЗ ДА ГИ СЪДИ ИЛИ ПОУЧАВА! МЕДИАЦИЯТА СЕ ФОКУСИРА ВЪРХУ БЪДЕЩИТЕ ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ СТРАНИТЕ (ВМЕСТО ВЪРХУ ОТМЪЩЕНИЕ) И ТЪРСИ ВЪЗМОЖНОСТИ КАК ПРОБЛЕМЪТ ДА БЪДЕ РЕШЕН ТРАЙНО, ТАКА ЧЕ ДА НЕ СЕ ПОВТАРЯ В БЪДЕЩЕ!

ПРИЛОЖЕНИЕ НА МЕДИАЦИЯТА В УНИВЕРСИТЕТА

АВТОР:

АНДРИЯНА ЙОВЧЕВА АНДРЕЕВА

ПРИЛОЖЕНИЕ НА МЕДИАЦИЯТА В УНИВЕРСИТЕТА

Традиционно разбирането за медиацията в България съответства на легалната дефиниция и тя се възприема като извънсъдебен способ за разрешаване на спорове, възникващи в различните обществени сфери. Изграждането на културата на общуване, която включва и припознава медиацията като успешен и печеливш метод за уреждане на спорове, следва да се възпитава и тук е ролята на образователните институции.

В наръчника за приложението на медиацията във висшето образование медиацията ще бъде представена като:

- алтернативен метод за разрешаване на конфликти,
- част от обучителния процес, насочен към изграждане на знания, умения и компетентности у обучаваните лица.

В сферата на образованието като цяло възникват различни контакти, обусловени от специфики на различните образователни нива. Едни са конфликтите, които възникват в предучилищното, други – в училищното, и трети – в университетското образование.

ПРИЛОЖЕНИЕ НА МЕДИАЦИЯТА В УНИВЕРСИТЕТА

Колкото и да са различни, те имат и общи черти, произтичащи от това, че комуникацията се развива в образователни институции, взаимодействията са в основата си подчинени на идеята да се възпитава и създава у обучаваните една култура на общуване, годна да ги реализира успешно в обществото и в бъдещия им професионален живот.

В сферата на висшето образование медиацията може да се приложи не само за ефективно овладяване на конфликти. В академична среда следва да се обследва и потребността от стимулиране на колективния интерес, работа в екип, изграждане на култура на бизнес взаимодействие. Именно овладяването на методите на медиацията ще даде възможност не само да се разрешат съществуващи противоречия, но да се създаде една възстановителна практика, която да позволи да се поддържат конструктивни отношения между конфликтните страни.

Използването на методите на медиацията в образованието ще допринесе за предотвратяване на спорове или тяхното ранно разрешаване в начален стадий.

ПРИЛОЖЕНИЕ НА МЕДИАЦИЯТА В УНИВЕРСИТЕТА

Това има както икономическа страна за спестяване на средства на страните, така и организационна – за повишаване на ефективността на работния процес в съответното предприятие, учреждение или организация. Очаквана последица е и ефективност в работата на съда с оглед на облекчаване на работата на системата.

Субектите на общуване в университета са пряко свързани с неговата дейност (чл.6 от Закона за висшето образование). Членовете на академичния състав, обучаваните лица и административният персонал са в непрекъснато взаимодействие както помежду си, така и с външни за системата лица (бизнес партньори, представители на държавни институции и др.).

В рамките на образователния и научноизследователския процес могат да възникнат конфликтни ситуации. С оглед на спецификата в сферата на висшето образование и приложението на принципа на академична автономия /3/ българските висши училища разполагат с комплекс от мерки за профилактика и управление на конфликтите, както и с органи, ангажирани с това.

Медияцията е метод познат и приложим в различните обществени сфери, но неговият потенциал не е развит на максимум в сферата на висшето образование.

ЕФЕКТИВНОСТТА НА МЕДИАЦИЯТА В СФЕРАТА
НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ СЕ СВЪРЗВА С:

ДОБРА НОРМАТИВНА РАМКА НА НАЦИОНАЛНО
НИВО И УРЕДБА НА НИВО ВЪТРЕШНИ АКТОВЕ В
РАМКИТЕ НА КОНКРЕТНОТО ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ,
СЪОБРАЗЕНИ С НЕГОВАТА СПЕЦИФИКА

УМЕНИЯ ЗА ОБЩУВАНЕ НА СУБЕКТИТЕ,
ИЗГРАДЕНИ НА БАЗА НА МЕТОДИТЕ НА
МЕДИАЦИЯТА

ОБУЧЕНИ МЕДИАТОРИ, ПОЗНАВАЩИ
СПЕЦИФИКАТА НА СПОРОВЕТЕ, ТИПОЛОГИЯТА
НА КОНФЛИКТИТЕ В СФЕРАТА НА ВИСШЕТО
ОБРАЗОВАНИЕ И ПРИТЕЖАВАЩИ УМЕНИЯ ЗА
РАЗРЕШАВАНЕ НА КОНФЛИКТИТЕ
ПОСРЕДСТВОМ МЕДИАЦИЯ

МЕДИАЦИЯТА ЗА ХАРМОНИЧНА АКАДЕМИЧНА СРЕДА

Общуването между лицата, ангажирани в различни роли в сферата на висшето образование, е многокомпонентно. В него са насложени от една страна, изискванията, произтичащи от съответната позиция в отношенията – студент, преподавател, служител и др., а от друга страна, от организационния модел.

При идентифициране на конфликтите и вземането на решение за насочване към медиация е важно да се отчетат спецификите в нивата на общуване и респективно на това поведението на участниците в конфликта.

Общуването на различните нива на комуникация в университета предопределя и различните видове конфликти, които могат да възникнат:

- на ниво образователна дейност;
- на ниво научноизследователска дейност;
- на управленско ниво;
- на ниво трудови правоотношения.

МЕДИАЦИЯТА ЗА ХАРМОНИЧНА АКАДЕМИЧНА СРЕДА

Всяко едно ниво предполага относителна еднотипност на субектите, участващи в правоотношенията. Това от своя страна позволява медиаторите да направят профили на субектите, включващи тяхната възраст, образование, комуникативна компетентност и др. Тези базови профили на участниците в процесите са основа за индивидуалния стил на общуване, съответно за изграждане на система от мерки за профилактика и прогнозиране на конфликтите.

Комуникационните канали на протичане на общуването в университета са както динамични – свързани с времеви периоди (на обучение в различните ОКС и ОНС, на академично израстване, атестиране и др.), промяна в нормативната уредба, динамика на обществените процеси, така и подчинени на традициите на академичната среда.

Именно това обуславя значението на медиатора, който подпомага комуникацията между страните, участващи в конфликта, и улеснява разрешаването на спора по доброволен и извънсъдебен начин.

МЕДИАЦИЯТА ЗА ХАРМОНИЧНА АКАДЕМИЧНА СРЕДА

Предвид различните субекти в осъществяване дейността на висшето училище е препоръчително да има обучени медиатори, представители на всяка една група:

- на обучаваните лица – студенти, докторанти, специализанти;
- на академичния състав – асистенти, гл. асистенти, доценти, професори;
- на административния персонал – инспектори, ръководители звена и др.

Приложението на медиацията в университета може да се разгледа и в по-широк смисъл, а именно като част от образователния процес /4/, посредством включването на медиацията:

- в учебни планове по задължителни, избираеми или факултативни дисциплини;
- предлагане на курсове за овладяване на медиаторски техники извън учебните планове по дисциплини;
- обучение за академичния и административния състав на висшето училище.

МЕДИАЦИЯТА ЗА ХАРМОНИЧНА АКАДЕМИЧНА СРЕДА

Съчетаването на медиацията, като метод за доброволно уреждане на споровете, с обучението по медиация ще допринесе за изграждането на една хармонична академична среда основана на:

- ПРЕВЕНЦИЯ, ПРОФИЛАКТИКА И ОВЛАДЯВАНЕ НА КОНФЛИКТИ;
- РАЗВИТИЕ И НАДГРАЖДАНЕ НА ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНТНОСТИ У ОБУЧАВАНИТЕ ЛИЦА В СФЕРАТА НА МЕДИАЦИЯТА;
- ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ЗАПАЗВАНЕ НА ОТНОШЕНИЯТА МЕЖДУ СТРАНИТЕ В УНИСОН С АКАДЕМИЧНИЯ ДУХ.

УНИВЕРСИТЕТСКИ ЦЕНТЪР ПО МЕДИАЦИЯ ПРИ ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА

Университетски център по медиация при Икономически университет – Варна – модел за въвеждане на медиацията в сферата на висшето образование в България

Първият в България Университетски център по медиация (УЦМ) е създаден в Икономически университет – Варна с решение на АС, прието на 19.03.2020 г. (протокол №9) за откриването му и за приемане на ПРАВИЛНИК за устройството, дейността и управлението на Университетски център по медиация при Икономически университет – Варна.

Официалното откриване е направено на 6 октомври 2020 г.

Идеята на учредителите е центърът да работи за създаването на една балансирана среда на обучение и научни изследвания в съответствие с академичния дух, като се залага на превенция, профилактика и овладяване на конфликтите посредством методите на медиация. За реализирането на целта и поставените задачи УЦМ разполага с медиатори доброволци от висшето училище и външни от партньори (Институт „Итера“, Камара на медиаторите в България и др.).

УНИВЕРСИТЕТСКИ ЦЕНТЪР ПО МЕДИАЦИЯ ПРИ ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА

Същевременно стремежът е да се популяризира медиацията сред студентите, преподавателите и административния персонал на висшето училище посредством планирането и изпълнението на мероприятия – обучения за ефективна комуникация, приложение на медиацията в бизнеса, както и сертифициращи и надграждащи обучения /5/.

Университетският център по медиация е обслужващо звено в структурата на ИУ – Варна за извършване на процедури по медиация като алтернативен способ за разрешаване на спорове свързани с образователния, научно-изследователския и учебния процеси.

Процедурата по медиация е достъпна за служители, членове на академичния състав и студенти за спорове, възникнали при изпълнение на задълженията или във връзка с образователния, научно-изследователския или учебния процес.

---

5. Андреева, А. Медиацията в сферата на висшето образование – иновативен модел за комуникация в българските университети. // Сборник с доклади от национална кръгла маса "Медиацията в различните обществени сфери". Варна: Наука и икономика, 2020, с. 7-14.

УНИВЕРСИТЕТСКИ ЦЕНТЪР ПО МЕДИАЦИЯ ПРИ ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА

УЦМ осъществява следните дейности свързани с медиацията:

1. Осъществява процедури по медиация в рамките на ИУ – Варна.
2. Извършва информационна и консултантска дейност с цел повишаване информираността относно медиацията, както и възможностите, които процедурата предоставя.
3. Организира и осъществява курсове съвместно с одобрени организации за обучение за медиатори, както и надграждащи курсове “медиация в образованието” и др.
4. Извършва изследвания на приложимостта на процедурата, както и ефективността ѝ.
5. Организира национални и международни конференции, кръгли маси и други научно-приложни прояви и форуми като средство за обмяна на идеи и практически опит.
6. Публикува образователни, приложни материали и научни изследвания.
7. Установява връзки с организации и институции в страната и чужбина, работещи в сферата на медиацията.
8. Участва в съвместни проекти на ИУ – Варна с външни организации и институции.
9. Популяризира добрите практики в областта на медиацията и извънсъдебното разрешаване на спорове.

УНИВЕРСИТЕТСКИ ЦЕНТЪР ПО МЕДИАЦИЯ ПРИ ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА

Медияцията в ИУ – Варна:

- е достъпна за служители, членове на академичния състав и студенти;
- може да бъде проведена независимо от други формални процедури;
- обичайно се организира в срок от 2 седмици от подписване на споразумение за започване на медияция от двете страни;
- се провежда от обучени медиатори от ИУ – Варна, а когато е необходимо и от медиатор от Регистъра на външните медиатори-доброволци;
- се провежда при спазване на принципите на неутралност, безпристрастност, поверителност, доброволност и равнопоставеност;
- се провежда независимо и отделно от други процедури, предвидени за служители, членове на академичния състав или студенти.

Медияцията е неформален, доброволен и поверителен процес и резултатът от процедурата не се отразява в персоналното досие на лицето в ИУ – Варна.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

1. Александров, А. Медиацията по трудови спорове – един възможен изход от „колапса“ на държавното правораздаване. // Сборник доклади от национална кръгла маса „Медиацията в различните обществени сфери“, Варна, 2020, с.18.
2. Андреева, А. Медиацията в сферата на висшето образование – иновативен модел за комуникация в българските университети. // Сборник с доклади от национална кръгла маса „Медиацията в различните обществени сфери“, Варна: Наука и икономика, 2020, стр.7-14.
3. Андреева, А. Приложение на методите на медиацията – от висшето образование до пазара на труда, // Сборник с доклади от национална конференция „Медиацията в различните обществени сфери“, Варна: Наука и икономика, с. 158-168.
4. Влодова-Иванова, В. По някои въпроси за медиацията в търговските отношения. // Сборник с доклади от национална конференция „Медиацията в различните обществени сфери“, Варна: Наука и икономика, 2021, с. 108-118.
5. Димитрова, Д. Добри практики при приложение на медиацията в сферата на висшето образование. // Сборник с доклади от национална кръгла маса „Медиацията в различните обществени сфери“, Варна: Наука и икономика, 2020, с. 29-37.
6. Димитрова, Д. Медиацията като учебна дисциплина във висшите училища. // Сборник с доклади от национална конференция „Медиацията в различните обществени сфери“, Варна: Наука и икономика, 2021, с. 185-195.
7. Йолова, Г. За някои възможни аспекти на медиацията при здравноосигурителните правоотношения. // Сборник с доклади от национална конференция „Медиацията в различните обществени сфери“, Варна: Наука и икономика, 2021, с. 231-242.
8. Йонкова, Н. Медиация и изкуствен интелект. // Сборник с доклади от национална конференция „Медиацията в различните обществени сфери“, Варна: Наука и икономика, 2021, с. 38-54.
9. Маринов, М. Медиацията като част от съдебната реформа. // Сборник с доклади от национална конференция „Медиацията в различните обществени сфери“, Варна: Наука и икономика, 2021, с. 55-60.
10. Ширванян, М., Данев, Д. Медиацията в контекста на правото на ефективни вътрешноправни средства за защита. // Сборник с доклади от национална конференция „Медиацията в различните обществени сфери“, Варна: Наука и икономика, 2021, с. 81-88.